

VARNOST MLADIH DELAVCEV

Saša Žebovec, univ. dipl. inž.

V sklopu Evropskega tedna 2006 – »Varen začetek« je Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu iz Bilbao izdala več informativnih letakov o mladih delavcih. V prispevku smo jih vsebinsko združili in jih predstavljamo kot uvod v temo meseca.

IZVLEČEK

Mladi delavci so še posebej ogroženi zaradi pomanjkanja izkušenj, usposobljenosti in ozaveščenosti. Potrebujemo koristne nasvete, informacije in nadzor ter primerna, varna in zdravju neškodljiva delovna mesta. Za mlajše od 18 let, vključno s tistimi, ki so na poklicnem usposabljanju in delovni praksi, ter tistimi, ki med šolanjem ali študijem opravljajo priložnostna dela, veljajo posebni predpisi, ki se nanašajo na omejitve njihove izpostavljenosti nevarnostim in na delovni čas (1).

ABSTRACT

Young workers are especially vulnerable due to the lack of experience, qualification, and awareness. They need useful advice, information, and supervision, and suitable, safe and healthy work positions. For the younger than 18 years, including the trainees, and those working part time during schooling, special regulations are in force, limiting their exposure to the dangers, and the work time.

ZAKAJ SE VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU PRIPISUJE TAK POMEN?

Po evropskih statističnih podatkih je pogostost poškodb pri delu med delavci, ki so stari med 18 in 24 let, za polovico višja kot pri drugih starostnih skupinah. Vsako leto na tisoče mladih v Evropi trpi zaradi bolezni ali poškodb pri delu. Nekateri tragično izgubijo življenje. Nekateri ne preživijo niti prvega dne na delovnem mestu. Poklicne bolezni in bolezenska stanja, kot so rak, težave s hrbtenico ali okvara sluha, se razvijajo postopno. Večino tragedij bi lahko preprečili.

Kot mlada oseba, ki začne svojo poklicno pot, ste morda bolj ogroženi in ne smete opravljati dela, ki presega vaše telesne ali umske sposobnosti. Če ste mlajši od 18 let, vas zakon ščiti pred opravljanjem nekaterih nevarnih del.

Poleg tega vam, kot novincu pri delu in na delovnem mestu, manjka izkušenj, povezanih z delom, manjka vam ozaveščenosti o tveganjih za varnost in zdravje, ki vas morda čakajo na delovnem mestu, ter znanja o tem, kaj bi moral v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu storiti delodajalec in kaj vi. Sposobnost prepoznavanja možnih nevarnosti in opravljanje dela na varen način zahteva zdravo pamet pa tudi pozorno opazovanje, usposabljanje in izkušnje. Imate pravico izraziti dvome o stvareh, ki se vam zdijo nevarne, vendar se morda ne boste počutili dovolj samozavestni, da bi o tem spregovorili, morda pa boste stanje sprejeli takšno

kot je, ker boste svojemu delodajalcu ali sodelavcem želeli dokazati, da ste prizadeven delavec in da ne poznate strahu (2).

POSEBNO VARSTVO MLAJŠIH OD 18 LET

Mladi ljudje lahko začnejo delati, ko je izdelana *ocena tveganja*, ki zajema: opis delovnega mesta, fizikalne, biološke in kemične dejavnike, delovno opremo in njeno uporabo, delovne procese, postopke in organizacijo dela ter usposabljanje in navodila.

Praviloma osebe, ki še niso dopolnile 18 let, NE smejo opravljati dela:

- o ki presega njihove telesne ali umske sposobnosti,
- o pri katerem so izpostavljene strupenim ali rakotvornim snovem,
- o pri katerem so izpostavljene škodljivemu sevanju,
- o pri katerem so izpostavljene izjemnemu mrazu ali izjemni vročini, hrupu ali vibracijam,
- o ki vključuje tveganja, ki jih verjetno ne bodo prepoznale ali se jim izognile zaradi pomanjkanja izkušenj ali usposabljanja oziroma zaradi svoje nezadostne pozornosti do varnosti.

Mlajši od 18 let, vendar starejši od minimalne starosti, pri kateri lahko že zaključijo obvezno redno šolanje, lahko opravljajo naštetih dela v posebnih okoliščinah, kadar:

- o je opravljanje takega dela nujno za njihovo poklicno usposabljanje,
- o se tako delo izvaja pod nadzorom pristojne osebe,

- o so tveganja zmanjšana na najnižjo mogočo raven.

Kadar kljub vsem potrebnim ukrepom in prizadevanjem obstaja veliko tveganje, mladim delavcem dela ne smemo dovoliti.

Za mlade delavce veljajo omejitve delovnega časa. Prav tako imajo pravico do daljšega odmora od drugih delavcev, ponoči pa praviloma ne smejo delati (3).

NASVETI ZA STARŠE

Čeprav je večina nezgod na delovnem mestu mogoče preprečiti, so mladi vendarle izpostavljeni nevarnosti nezgod, celo smrtni nevarnosti, dogajajo se tudi nezgode pri delu s smrtnim izidom. Zaradi dela je lahko ogroženo tudi zdravje mladega človeka v prihodnosti. Na primer, če so na delovnem mestu izpostavljeni snovem, ki povzročajo alergije, močnemu hrupu ali če morajo delati v težavnih ali prisiljenih držah. Pomembnosti preventivnega ravnanja in usposabljanja v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu torej ne gre podcenjevati (4).

Tu je nekaj namigov, kako lahko pomagate svojim otrokom:

- o Pogovarjajte se z otroki o njihovem počitniškem delu, honorarnem delu ali o izbiri delovnega mesta za usposabljanje.
- o Pozanimajte se, kakšno delo bodo opravljali.
- o Vprašajte jih, kakšnega usposabljanja so bili deležni in kakšen je nadzor nad njimi oziroma izvajanjem njihovega dela. Povejte jim, naj se

Čeprav je večina nezgod na delovnem mestu mogoče preprečiti, so mladi vendarle izpostavljeni nevarnosti nezgod, celo smrtni nevarnosti, dogajajo se tudi nezgode pri delu s smrtnim izidom. Zaradi dela je lahko ogroženo tudi zdravje mladega človeka v prihodnosti. Na primer, če so na delovnem mestu izpostavljeni snovem, ki povzročajo alergije, močnemu hrupu ali če morajo delati v težavnih ali prisiljenih držah. Pomembnosti preventivnega ravnanja in usposabljanja v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu torej ne gre podcenjevati.

ne bojijo prositi za usposabljanje in pomoč, preden začno uporabljati opremo ali preden se lotijo nove naloge.

- o Redno se pogovarjajte z njimi o njihovem delu. Spodbujajte jih, naj se pogovorijo z vami o kakršnem koli problemu, na katerega naletijo v zvezi z delom ali varnostjo in zdravjem pri delu.
- o Pogovorite se z njihovimi delodajalci o varnostnih in zdravstvenih ukrepih in usposabljanjih.
- o Opozorite svoje otroke na nevarnosti samotnega ali nočnega dela.
- o Spodbujajte svoje otroke, da postavljajo vprašanja, poiščejo pomoč, če so negotovi glede načina dela, ter da nemudoma sporočijo kakršno koli nevarnost, poškodbo ali bolezensko stanje, pa če se zdi še tako nepomembno.
- o Spodbujajte jih, naj se pogovarjajo z zdravnikom, medicinsko sestro ali drugim osebjem za varnost in zdravje pri delu (če so v delovnem okolju). Če bodo obiskali družinskega zdravnika, naj mu povedo, kakšno delo opravljajo.
- o Poudarite, da se lahko v zvezi z vprašanji, ki se tičejo varnosti, obrnejo tudi na delavskega zaupnika za varnost in zdravje pri delu ali predstavnika sindikata.
- o Pogovarjajte se z otrokom o vaših lastnih varnostnih in zdravstvenih izkušnjah na zdajšnjem ali prejšnjih delovnih mestih. Pojasnite, kaj se je zgodilo, kaj je bilo storjeno, kaj bi vi storili, če bi bili bolje obveščeni.

- o Spodbujajte pristojne v osnovni ali srednji šoli, ki jo obiskuje vaš otrok, da organizirajo dejavnosti za ozaveščanje o tveganjih za mlajše otroke ter o varnosti in zdravju v zvezi z delom za starejše učence.
- o O vseh teh vprašanjih se pogovorite tudi z drugimi starši.
- o Ugotovite, kako v organizaciji, kjer ste zaposleni, zagotavljate varnost mladim delavcem.
- o Spodbujajte svoje otroke, naj sami poizvejo o varnostnih in zdravstvenih vidikih svojega dela, na primer pri organu, pristojnem za varnost in zdravje pri delu v vaši državi ali prek povezav do različnih virov na spletni strani Agencije. Tudi sami poiščite dodatne informacije! (5)

NASVETI ZA DELODAJALCE

Delodajalci morajo ugotoviti nevarnosti in pripraviti oceno tveganja, s katero določijo tveganja, ki so povezana z mladimi delavci, in ustrezne preventivne ukrepe(2). Ocene tveganj in ukrepi ter ureditve, sprejeti na podlagi ocene tveganja, bi potemtakem morali vsebovati:

- o naloge, ki jih mladi **ne** smejo opravljati; jasno je treba opredeliti prepoved uporabljanja določene delovne opreme in izvajanja določenih delovnih postopkov, območja, za katera velja omejen dostop, in aktivnosti, ki jih je mogoče opravljati samo pod nadzorom;
- o potrebe po nadzoru in ureditev sistema nadzora (glejte „Oblikovanje sistema nadzora“ spodaj);
- o potrebe po informacijah, navodilih in usposabljanju ter ukrepi na teh področjih (glejte „Usposabljanje“ spodaj);
- o preprečevanje ustrahovanja in spolnega nadlegovanja;
- o ukrepi, ki upoštevajo vse posebne zahteve mladih invalidov in mladih s posebnimi potrebami;
- o obveščanje staršev in skrbnikov o tveganjih in nadzornih ukrepih;
- o povezave z ustanovami, ki organizirajo delovno prakso in skrbijo za poklicno usposabljanje;
- o posvetovanje z delavci in njihovimi predstavniki glede sprejetih ukrepov v zvezi z mladimi delavci.

Če mladim ponujate delovno prakso, jim morate zagotoviti najmanj enako raven varnosti in zdravja pri delu kot redno zaposlenim.

MLAJŠI OD 18 LET

Če zaposlujete delavce, ki so mlajši od 18 let, vključno s tistimi na poklicnem usposabljanju in delovni praksi ter tistimi, ki med šolanjem ali študijem opravljajo priložnostna dela, ste dolžni spoštovati posebne predpise, ki vključujejo omejitve v zvezi z njihovo izpostavljenostjo nevarnostim in omejitve delovnega časa. Več informacij o dolžnosti varovanja delavcev in posebnih zahtevah za mlade najdete v informativnem biltenu „Varstvo mladih na delovnem mestu“. Vse zahteve, ki jih morate upoštevati, pa najdete v nacionalni zakonodaji.

OBLIKOVANJE SISTEMA NADZORA

Delodajalci morajo vzpostaviti ustrezen sistem nadzora mladih. Nekateri od njih na primer mladim dodelijo mentorja.

Nadzorniki morajo biti ustrezno usposobljeni in morajo poznati tveganja in nadzorne ukrepe, povezane z delom mladih. Poznati morajo tudi vse omejitve v zvezi z nalogami, ki jih lahko opravljajo mladi. Razumeti morajo, kakšna je njihova vloga, kaj se zahteva od njih in kako morajo opravljati svoje dolžnosti. Potrebujejo tudi dovolj časa in pooblastila za izvajanje nadzornih nalog. Sistem mora predvidevati:

- o kako bo potekal nadzor nad mladimi, pri čemer je treba opredeliti stopnje nadzora za posamezne naloge; opredeljeni morajo biti delovni postopki, ki zahtevajo stalen nadzor; imenovana mora biti oseba, ki bo na splošno odgovorna za mlade;
- o katere pristojnosti morajo imeti nadzorniki in kakšna je njihova vloga;
- o usposabljanje nadzornikov za opravljanje teh nalog, še zlasti na področju zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu mladih;
- o zadostno število sposobnih in ustrezno usposobljenih nadzornikov, ki so odgovorni za mlade, med katere sodijo tudi udeleženci poklicnega usposabljanja in študenti na praksi;
- o sistem poročanja, prek katerega lahko nadzorniki obveščajo o vseh težavah v zvezi z varnostjo mladih.

USPOSABLJANJE

Izredno pomembno je, da se mladim pred začetkom dela zagotovi učinkovito usposabljanje s področja varnosti in zdravja pri delu, v okviru katerega je

treba dovolj časa nameniti tudi naslednjim temam:

- o posebne nevarnosti, ki so povezane z delom mladih;
- o splošne nevarnosti na delovnem mestu;
- o kako naj se zaščitijo;
- o kaj naj storijo, če menijo, da je ogrožena njihova varnost;
- o kje naj poiščejo nasvet;
- o kaj naj storijo v nujnih primerih, če doživijo nezgodo ali če potrebujejo prvo pomoč;
- o dolžnost, da sodelujejo z vami na področju zagotavljanja varnosti pri delu.

BITI ZGLED

Pomembno je, da nazorno pokažete svojo zavezanost varnosti in zdravju pri delu, oblikujete postopke in ukrepe in jih redno posodabljate. Poudarjajte, da je nevarno ravnanje nesprejemljivo in se hitro odzivajte na zadeve, povezane z varnostjo in zdravjem pri delu (6).

NASVETI ZA NADZORNIKE

Vaš delodajalec mora zagotoviti ustrezen nadzor nad mladimi. Pripraviti mora tudi oceno tveganja, ki določa posebna tveganja za mlade in potrebne preventivne ukrepe, vključno s potrebami po nadzoru.

Da bi lahko opravljali vlogo nadzornika, mora delodajalec:

- o poskrbeti za vaše ustrezno usposabljanje o tveganjih in kontrolnih ukrepih, povezanih z delom mladih, o vseh omejitvah glede nalog, ki jih mladi lahko opravljajo, in potrebnih ravneh nadzora, vključno z določitvijo tistih delovnih postopkov, ki jih je treba stalno nadzirati; (7)
- o poskrbeti za vaše usposabljanje o vprašanih varnosti in zdravja pri delu, kadar delate z mladimi, ter o vaši vlogi nadzornika;

Nadzor mladih delavcev obsega:

- o **oceno** sposobnosti/zmožljivosti za opravljanje nalog;
- o **ugotavljanje** nevarnosti, zaradi

- katerih bi se lahko mladi poškodovali; mladi so bolj ranljivi in morda potrebujejo skrbnejši nadzor kot drugi delavci;
- o **vzpostavitev** učinkovitih kontrolnih/varnostnih ukrepov za preprečevanje poškodb; na primer varovala, pregrade, prepovedi, inšpekcijsko nadzorstvo, pregledi na kraju samem, obveščanje, usposabljanje, postopki in nadzor;
- o stalno **izboljševanje** in poenostavljanje varnih delovnih praks;
- o **obveščanje in poučevanje** o dobri praksi;
- o **izvajanje praktičnega prikaza** pravilnega postopka; po potrebi naj se prikaz izvede počasi;
- o **dodelitev** nalog v skladu s posameznikovimi sposobnostmi in zagotavljanje neposrednega nadzora, dokler ni sposoben samostojno opravljati nalog;
- o **preverjanje** njegovega razumevanja pravilnega postopka in potrebnih varnostnih ukrepov;
- o **opazovanje** njegovega dela in po potrebi ponovitev prikaza za izboljšanje razumevanja;
- o **poslušanje** posameznikov, posvetovanje z njimi in izmenjava mnenj, na primer z njihovo vključitvijo v pravo oceno tveganja;
- o **obveščanje** mladih o tem, kje lahko dobijo pomoč/nasvete, ko ste odsotni, in kaj naj naredijo, če so v negotovosti;
- o **zagotavljanje**, da poznajo postopke v nujnih primerih;
- o **objavljanje** vseh pisnih dokumentov o varnih delovnih postopkih in osebni varovalni opremi/obleki, povezanih z delovnimi dolžnostmi;
- o **privzgajanje vrednot**, pojasnjevanje pomena varnosti in zdravja pri delu, spodbujanje pravilnega odnosa, ozaveščanje in dajanje dobrega zgleda;
- o **spodbujanje**, podpiranje, pospeševanje in usmerjanje;
- o **nadzorovanje**, organiziranje in po potrebi kaznovanje.

MENTORSTVO

Nekateri delodajalci mladim dodelijo mentorje. Vloga mentorja je še posebej, da skrbi za mlado osebo, za katero je odgovoren, in jo vodi. Mentorstvo vključuje:

- o poučevanje mladih o pravilnem načinu opravljanja dela, s čemer

bodo pridobili temelje za svojo prihodnjo poklicno pot; če mentor pri delu uporablja bližnjice, mladi ne bodo pridobili znanja in spretnosti za reševanje težav;

- o spodbujanje mladih, da sodelujejo, postavljajo vprašanja o tveganjih in varnostnih ukrepih na delovnem mestu, razpravljajo in poročajo o vseh nevarnostih, ki jih vidijo; njihovo željo, da bi izpolnili pričakovanja, je treba koristno usmeriti;
- o zagotovitev, da je prav, da rečejo „ne“, če ne vedo zagotovo, kaj naj storijo.
- o poudarjanje nujnosti nošenja ustrezne varovalne opreme in uporabe pravilnih varnostnih ukrepov (8).

NASVETI ZA MLADE

Če doživite nezgodo pri delu ali se pri delu poškodujete, so lahko posledice trajne in z njimi morate živeti do konca svojega življenja. Celo na vaš prvi delovni dan se vam lahko pripeti nezgoda. Večino teh nezgod bi lahko preprečili.

Kot mladi začetnik ste lahko bolj izpostavljeni tveganju kot vaši starejši sodelavci, saj nimate izkušenj v zvezi z delom in tveganji za varnost in zdravje, ki lahko pri delu obstajajo. Pravico imate do varnega in zdravju neškodljivega dela, vključno s pravico do ustreznega usposabljanja in nadzora. Prav tako imate pravico do zastavljanja vprašanj ter poročanja o razmerah in ravnanjih, ki se vam zdijo nevarna. Če ste stari manj kot osemnajst let, vam zakon ne dovoljuje opravljati nekaterih nevarnih del, zaradi pomanjkanja izkušenj in zaradi možne nezrelosti (9).

Nasveti za varno delo:

- o Ne začnite opravljati nobenega dela, dokler niste zanj ustrezno usposobljeni.
- o Če menite, da ste prehitro dobili preveč informacij, prosite svojega nadzornika, naj vam informacije posreduje počasneje in naj ponovi navodila.

- Ne zapuščajte svojega delovnega območja, razen če vam to naročijo. Na drugih območjih lahko obstajajo specifične nevarnosti, s katerimi niste seznanjeni, kot so viseča električna napeljava, spolzka tla ali strupene kemikalije.
- Če česa ne veste, vprašajte nadzornika ali sodelavca. Z njuno pomočjo boste morda preprečili nezgodo.
- Zahtevajte več usposabljanja.
- Pri delu nosite ustrezno osebno varovalno opremo, kot so zaščitna obutev, čelada ali rokavice. Prepričajte se, da veste, kdaj je treba nositi varovalno opremo, kje jo lahko najdete ter kako se uporablja in vzdržuje.
- Pozanimajte se, kako je treba ravnati v nujnih primerih, bodisi da gre za požarni alarm, izpad električne energije ali druge primere.
- O vsaki nezgodi nemudoma obvestite svojega nadzornika. O tem obvestite tudi delavskega zaupnika za varnost in zdravje pri delu, če ga imate.
- Ne spreglejte zgodnjih znakov težav, kot so glavoboli, bolečine, omotice, srbeča koža ali razdražene oči, nos ali grlo. Če imate v podjetju svojega zdravnika, medicinsko sestro ali drugo pooblaščenno osebo za varnost in zdravje pri delu, jih o tem obvestite. Ob obisku svojega družinskega zdravnika mu povejte, kakšno delo opravljate.
- Upošteвайте nasvete in navodila, ki ste jih prejeli. To vključuje tudi navodila v zvezi z odmori, ustrezno prilagoditvijo stola, uporabo varovalne opreme.

Nekaj vprašanj, ki jih morate zastaviti svojemu nadrejenemu:

- Katere nevarnosti in tveganja so prisotna pri mojem delu?
- Bom imel usposabljanje za varno delo? Kdaj?
- Kaj moram storiti za svojo zaščito? Ali moram nositi varovalno opremo?
- Kaj moram storiti v nujnih primerih? Bom imel usposabljanje v zvezi s tem?
- Koga lahko vprašam za pojasnila v zvezi z varnostjo pri delu? Kako naj poročam o nezgodi pri delu, zdravstvenih težavah ali če opazim, da je kaj narobe?
- Kaj naj naredim, če se poškodujem? Kdo je oseba, ki nudi prvo pomoč?

Na kaj moram biti pozoren?

- **Zdrs in spotiki** – najpogostejši vzrok nezgod v neurejenih prostorih, kjer dela veliko ljudi; so posledica razlitij, na tleh ležečih kablov ali poškodovanih tal.
- **Stroji in oprema** – veliko nezgod je posledica slabega vzdrževanja, pomanjkanja varoval, pomanjkanja usposabljanj in izpadov električne energije, ki lahko povzročijo opekline, požare ali celo smrtne poškodbe osebe, ki poskuša popraviti stroj, ne da bi ga izključila ali izklopila elektriko. Nevarni stroji so lahko tako v kuhinjah restavracij kot tudi v tovarnah.
- **Dvigovanje bremen** – ki so težka ali nestabilna; dvigovanje bremen na nepravilen način; ročno premeščanje bremen, ker ni na voljo pripomočkov kot so vozički.
- **Ponavljajoče se, hitro delo, zlasti v prisiljeni drži ali neudobnem položaju, in z nezadostnim številom odmorov** – lahko povzroči bolečine in poškodbo mišic in sklepov (kostno-mišična obolenja). Tovrstni primeri so montažno delo na tekočem traku, delo na blagajnah v veleblagovnicah ali delo z računalnikom (uporaba tipkovnice in miške).
- **Hrup** – izpostavljenost prevelikemu hrupu lahko povzroči okvaro vašega sluha. Okvare se morda ne

zavedate, saj se sluh poslabšuje postopoma. Okvara sluha je lahko trajna in nepopravljiva. Druge fizične **nevarnosti so vibracije in sevanje.**

- **Kemikalije** – to so običajna čistila, barve, proizvodi za friziranje in prah. Uporaba kemikalij pri delu lahko povzroči alergične kožne reakcije s trajnimi poškodbami, kronično astmo, oblike raka ali poškodbe zarodka. Kemikalije lahko prizadenejo jetra, živčni sistem in kri.
- **Stres** – vzrok je lahko organizacija vašega dela, na primer: pretirane delovne obremenitve, nejasnosti glede odgovornosti, preveč pritiska. Stres je lahko posledica ustrahovanja s strani nadrejenih ali sodelavcev.
- **Nasilje** – vključuje verbalno nasilje in fizične napade. Nikakor ga ne sprejmite kot »sestavni del« svojnega dela.
- **Delovno okolje** – neprijetnosti zaradi vročine ali mraza in resne težave zaradi skrajnih temperatur, slabe razsvetljave itd.

Uveljavite svoje pravice in ravnajte odgovorno!

Vaše pravice so:

1. pravica do obveščeniosti,
2. pravica do sodelovanja,
3. pravica do zavrnitve dela, pri katerem ni zagotovljena ustrezna varnost.

Vrsta dela/dejavnost	Primeri nevarnosti
Čiščenje	<ul style="list-style-type: none"> • strupene kemikalije v čistilih • ostri predmeti v odpadkih • nevarnost zdrsa in padca
Gostinstvo	<ul style="list-style-type: none"> • spolzka tla • vroča kuhinjska oprema • ostri predmeti
Trgovina	<ul style="list-style-type: none"> • fizično in verbalno nasilje strank • ročno premeščanje težkih bremen • dolgotrajno stoječe delo
Pisarniška dela	<ul style="list-style-type: none"> • slaba ureditev delovnega prostora za delo z računalnikom • slabi pogoji za sedenje • stres • nadlegovanje
Nega	<ul style="list-style-type: none"> • okužena kri ali telesne tekočine • ročno premeščanje bremen in prisiljena drža • fizično in verbalno nasilje • nevarnost zdrsa in padca
Frizerstvo	<ul style="list-style-type: none"> • nerodni položaji • dolgotrajno stoječe delo • kemikalije v proizvodih za lase, ki povzročajo alergije
Delo v tovarni	<ul style="list-style-type: none"> • nevarni stroji • hitri delovni ritem • nevarnost zdrsa in padca • nevarnosti nezgod pri transportu z vozili na delovnem mestu, na primer pri transportu z viličarji

Delo ni igra. Med vaše dolžnosti sodi:

- sodelovanje z vašim delodajalcem pri zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu,
- upoštevanje varnostnih ukrepov za zagotavljanje vaše varnosti in varnosti vaših sodelavcev,
- uporaba ali nošenje varovalne opreme (10).

NEKAJ POSLEDIC SLABE PRAKSE

- Sedemnajstletno dekle je izgubilo del prsta le uro po začetku počitniškega dela. Prste ji je zmečkal stroj v pekarni, v kateri je delala. Avtomatsko varovalo je bilo pokvarjeno. O okvari so pred tem že obvestili pristojne, vendar v pekarni niso imeli načrtovanega programa vzdrževalnih del. Dekle ni bilo ustrezno usposobljeno za delo s strojem, njen nadzornik pa sploh ni vedel, da ga dekle uporablja ...
- Osemnajstletni pripravnik v mehanični delavnici je umrl štiri dni po tem, ko so ga zajeli plameni. Svojemu nadrejenemu je pomagal zlititi mešanico bencina in nafte v rezervoar za odpadne tekočine, ko je bencin eksplodiral. Ker se je šele učil za poklic mehanika, bi moral za nadzor in usposabljanje poskrbeti delodajalec, vendar je lastnik mehanične delavnice prepuščal izvajanje ukrepov za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu prosti presoji delavcev (11).
- Triindvajsetletni moški je utrpel hude opekline, ker je bil v stiku z vnetljivo snovjo, ki jo je uporabljal pri čiščenju brizgalnih pištol za nanos barve.

Drugi nevarni postopki, ki so se izvajali v gospodarski družbi, so vključevali prenašanje nevarnega pralnega sredstva za brizgalne pištole v neoznačenih, odprtih vedrih, ter pomanjkanje usposabljanja in nadzora.

- Šestnajstletni delavec si je manj kot dve uri po začetku svojega prvega delovnega dne zlomil nogi, ko je padel s stopalnika 18-tonskega tovarnjaka za odvoz smeti. Varnostni postopki so sicer obstajali, vendar je bil sistem, ki naj bi zagotavljal uporabo teh postopkov, neustrezen. Posebej problematično je bilo pomanjkanje nadzora in usposabljanja (12).
- Vajenka v frizerskem salonu je bila alergična na proizvode, ki jih je morala uporabljati. Njene roke so bile polne razpok in mehurčkov, tako da celo ni mogla več držati ne noža ne vilic in se je morala odpovedati delu.

Vzroki takšnih nezgod in bolezni so neprimerna oprema, stresne razmere, hiter delovni ritem, pomanjkanje usposabljanja, pomanjkanje izdelanih delovnih postopkov in nadzora. Če ste mlajši od osemnajst let in boste opravljali delo, ki je za vašo starostno skupino z zakonom prepovedano, obstoja še večja verjetnost, da se vam bo pripetila nezgoda pri delu (13).

DODATNE INFORMACIJE

Dodatne informacije o varnosti mladih pri delu lahko najdete na spletnih naslovih:

- spletna stran slovenske informacijske mreže za varnost in zdravje pri delu - <http://si.osha.eu.int/>
- spletna stran Evropskega tedna

varnosti in zdravja pri delu 2006 - <http://si.osha.europa.eu/et2006/>

- spletna stran ministrstva za delo, družino in socialne zadeve - <http://www.mddsz.gov.si/>
- spletna stran inšpektorata RS za delo - <http://www.id.gov.si/>

VIRI

- (1) Facts 64 – Varstvo mladih na delovnem mestu)
- (2) Facts 65 – Vaša pravica do varnega in zdravega dela – nasveti za mlade ljudi)
- (3) Facts 64 – Varstvo mladih na delovnem mestu)
- (4) Facts 66 – Bodite pozorni na nevarnosti pri delu – nasveti za mlade)
- (5) Facts 63 – Varnost mladih delavcev – nasveti za starše)
- (6) Facts 61 – Varnost mladih delavcev – nasveti za delodajalce)
- (7) Facts 62 – Varnost mladih delavcev – nasveti za nadzornike)
- (8) Facts 62 – Varnost mladih delavcev – nasveti za nadzornike)
- (9) Facts 63 – Varnost mladih delavcev – nasveti za starše)
- (10) Facts 66 – Bodite pozorni na nevarnosti pri delu – nasveti za mlade)
- (11) Facts 61 – Varnost mladih delavcev – nasveti za delodajalce)
- (12) Facts 62 – Varnost mladih delavcev – nasveti za nadzornike)
- (13) Facts 66- Bodite pozorni na nevarnosti pri delu – nasveti za mlade)